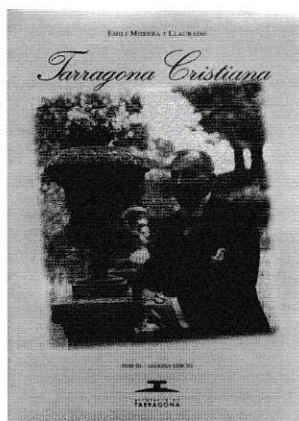

biblioteca

MORERA I LLAURADÓ, Emili. *Tarragona Cristiana. Historia del arzobispado de Tarragona y del territorio de su provincia (Cataluña la Nueva)*, tom III, segona edició (amb diversos apèndixs), Tarragona, Diputació de Tarragona, 1997.

Feia molts anys que hom esperava la nova edició d'aquest volum de l'obra més destacada de l'historiador tarragoní Emili Morera i Llauredó (1896-1918). La bona acceptació de les successives reimpressions dels dos primers volums de la *Tarragona cristiana* (aparegudes els anys 1981 i 1982) semblava vaticinar una ràpida reaparició del tercer, com un pas ineludible vers la reedició completa de l'obra, sobretot si tenim en compte que la primera edició (pòstuma, com la del tercer) dels volums quart i cinquè (dels anys 1955 i 1959, respectivament) també feia força temps que estava (i segueix estant) totalment exhaurida. Estem convençuts que aquesta nova represa editorial tindrà la deguda continuïtat i no cal-

drà que passin altre cop quinze anys; de ben segur que les noves generacions de professionals, estudiosos i amants de la nostra història ho sabran agrair.

Poc després de la supressió del malaguanyat Institut d'Estudis Tarraconenses "Ramon Berenguer IV" (i abans de la creació de l'actual Comissió Assessora del Servei de Publicacions), de la reedició del tom tercer de la *Tarragona cristiana* vam acceptar l'encàrrec –principalment– per a col·laborar a la seva ràpida publicació però també perquè ens interessava –particularment– la figura d'Emili Morera, i no només per la seva especial vinculació amb l'arqueòleg Bonaventura Hernández Sanahuja (1810-1891) o per la seva meritòria –i relativament poc coneguda– aportació a l'estudi científic de les muralles romanes de Tarragona.

El 1997 s'han complert cent anys de la impressió del primer fascicle del tom primer de la *Tarragona cristiana* i el 1998 podrem commemorar el vuitantè aniversari de la mort del seu autor. Aquesta doble efemèride, entre d'altres, ens va orientar en la manera de portar a terme l'encàrrec de què parlàvem més amunt. Convençuts que coneixent l'autor entendrem millor l'obra, ens va semblar adient incloure en la introducció una breu notícia biogràfica, tot revisant i completant la informació publicada fins ara sobre Morera (és a dir, depurant i comprovant –sempre que ha estat possible– les dades conegudes i afegint-n'hi unes quantes d'inèdites), a més d'explicar succintament la curiosa història editorial del mateix volum i de donar una volgudament petita pinzellada historiogràfica sobre el conjunt de l'obra moreriana.

D'altra banda, i gràcies a l'excel·lent disposició i amable col·laboració del Dr. Amadeu-Jesús Soberanas i Lleó, ha estat possible la incorporació al volum de la bibliografia de caràcter històric d'Emili Morera, apareguda entre 1876 i 1959, amb una llista que presenta els títols i les dades bibliogràfiques mínimes de quinze llibres (inclosos els cinc volums de la *Tarragona cristiana*) i setanta-set articles. Ateses les circumstàncies de l'autor i de l'època, no és estrany de comprovar que només una exigua part de l'obra de Morera va ser escrita en català, en concret un llibre i un parell d'articles. Ara bé, si mirem quins són aquests escassos títols en català, veurem que, a part d'un text menor («L'últim somni del Rey Pere'l del Punyal. Llegendes històriques», publicat el 1895), les altres dues obres –que van aparèixer gairebé ensems, l'any 1910– corresponen a un article d'extensió considerable, aparegut en diferents lliurances («El municipi de Tarragona»), i un volum de prop de mil planes (dedicat a la geografia i la història dels diferents pobles de la *Provincia de Tarragona*) que considerem la seva obra més important i significativa després de la *Tarragona cristiana*.

Finalment, i a més del facsímil del text de la primera edició (1954), en què –com és prou sabut– Morera història l'època compresa entre el començament del regnat de Ferran I i la mort de Joan II, acompanyen l'edició una interessant fotografia cedida pels familiars de Morera, una reproducció de la primera plana del manuscrit original d'aquest tom tercer i, *last but not least*, el complet índex alfabètic realitzat pel recentment traspassat Joaquim Icart i Leonila (1910-1997), un índex imprescindible que va ser publicat per primera vegada l'any 1967.

Es tracta, en definitiva, d'un homenatge concentrat –i creiem que digne, tot i que encara insuficient– a un autor i a una obra que, com diem al final de la introducció del volum, segueix sent –gairebé cent anys després de ser escrita– un clàssic de la historiografia tarraconense. I per molt anys, encara, d'obligada consulta.

JAUME MASSÓ CARBALLIDO

THOMÀS, Joan Maria. *José M. Fontana Tarrats: biografia política d'un franquista català*. Edicions del Centre de Lectura, Reus, 1997.

El falangisme català

Sembla que d'un temps ençà ha tornat a proliferar el gènere biogràfic, protagonitzat per personatges d'àmbits molt plurals: polítics, històrics, literats i artistes diversos. La biografia és un gènere que fins aleshores estava reposant en una profunda letargia. Clars exponents de la meua afirmació són les biografies de *Franco. Caudillo de España*, escrita pel gran hispanista Paul Preston; *L'últim Cambó*, de Borja de Riquer i Permàner; la recentment publicada de *Manuel Azaña*, coordinada i dirigida per Josep Fontana i Gonzalo Pontón, o la que ara ens ocupa, *José M. Fontana Tarrats: biografia política d'un franquista català*, de Josep M. Thomàs.

José M. Fontana Tarrats: biografia política d'un franquista català és l'última publicació del Centre de Lectura de Reus, la qual cosa ve a demostrar la seva fermesa i continuació en el camp editorial i publicitari, fet que és d'agrair.

El llibre que ara ressenyo sorprèn des de bon principi (fins i tot diria que des del seu títol), ja que és molt difícil trobar biografies de personatges catalans, i més si són falangistes. Aquesta és, potser, una de les novetats més importants del llibre, encara que hem de tindre molt en compte que Joan Maria Thomàs és un gran especialista en temàtica de primer franquisme, fet que queda ben palès al llarg de'aquest, tot i que ha comptat per a la seva redacció amb la possibilitat d'accedir a l'arxiu personal del biografat sense restriccions i amb l'ajut dels seus familiars. Per aquest motiu, crec que l'autor parla favorablement i amb molta cura del seu personatge, potser amb estimació. Aquest és el problema de l'accés als arxius personals, en què l'autor,